

GAMTOS ŽINIŲ INTEGRAVIMO GALIMYBĖS CHOREOGRAFIJOS PAMOKOSE

Laimutė Bobrova¹, Jūratė Krenciūtė²

¹Šiaulių universitetas, Edukologijos fakultetas

²Telšių Žemaitės gimnazija

Anotacija

Pateikiama choreografijos ir pasaulio pažinimo ugdomųjų dalykų programų analizė, ieškoma šių dalykų integravimo galimybių. Sudarytas choreografijos ir gamtamokslinių dalykų integruoto mokymo modelis. Įrodyta, kad integruotas choreografijos ir pasaulio pažinimo pamokų turinys sudaro galimybes sukurti emociškai palankią ugdymo proceso aplinką, kurioje vaikai atskleidžia savo meninius gebėjimus, perima naują patirtį, visapusiškai plėtoja savo gebėjimus, jaučiasi saugūs.

Raktiniai žodžiai: gamtamokslinis ugdymas, integravimas, choreografija, pasaulio pažinimas.

Įvadas

Pasaulyje ieškoma efektyvesnių būdų, kaip patobulinti pedagoginį procesą, perduodant žmonijos patirtį ateities kartoms. Kuriami nauji ugdymo metodai, kurie leidžia vaikams suprantamiau, lengviau ir žaismingiau pažinti aplinkinį pasaulį.

Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrųjų programų rengėjai teikia pirmenybę įvairiems ugdymo integravimo aspektams, priartinantiems ugdymo turinį prie vaiko. „Tarpdalykinės ugdymo turinio integracijos tikslas – suderinti tarpusavyje atskirų disciplinų perteikiamas žinias ir taip padėti mokiniui susidaryti pasaulio, kaip dėsningais ryšiais susietos procesų visumos, integralios sistemos sampratą.“ (Jackūnas, 1997, p.12).

„Pradinėje mokykloje besimokantiems vaikams turi būti sudarytos sąlygos atskleisti savo individualybę, kurti tvirtus dorinius pagrindus ir gauti šiuolaikinius reikalavimus atitinkančių žinių. Čia labai didelė pagalbiniškė yra mūsų aplinka. Gamta – lyg sudėtingas nėrinys, kuriame viskas tarpusavyje susiję. Ir žmogus. Todėl ji turi didelių galimybių vaiko ugdyme. Pagrindinė pradinio ugdymo savybė yra integralumas, aplinkos ir pasaulio visuminio vaizdo kūrimas. Gamtamokslinis ugdymas glaudžiai siejamas su socialiniu, technologiniu ir meniniu ugdymu. Jie vieni kitus papildo arba sudaro visumą“ (Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai, 2003, p.7).

Daugelis pedagogų pateikia choreografiją kaip mokslą, kurį reikia išmokti, ir pamiršta, kad choreografija yra meno rūšis. Vaikas pasaulį mato savaip, tas matymas – savotiška meninė kūryba. Suvokdami aplinkinio pasaulio vaizdus ir papildydami juos savo vaizduote, vaikai patiria didelį džiaugsmą. Todėl choreografijos ir gamtamokslinių dalykų turinio integravimas yra aktuali pedagoginė problema.

Integruotų dalykų ugdymo turinio analizė

Norint išsiaiškinti, ar galima integruoti choreografijos ir pasaulio pažinimo ugdomuosius dalykus, tikslinga analizuoti šių dalykų ugdymo programas.

Bendrosiose programose (2003) rašoma, kad „pasaulio pažinimo paskirtis – įvesdinti vaiką į artimiausią socialinę bei gamtinę aplinką; padėti suvokti, kaip gamtinė, kultūrinė, socialinė aplinka veikia žmonių gyvenimą; sudaryti sąlygas išsiugdyti toje aplinkoje reikiamus gyvenimui gebėjimus, įgūdžius, vertybines nuostatas“ (p.363). Drauge teigiama, kad pagrindinis gamtamokslinio ugdymo tikslas – sudaryti sąlygas mokiniams išsiugdyti gamtamokslinio raštingumo pradmenis. Siekiama, kad moksleiviai pradinėje mokykloje įgytų apibendrintų žinių apie gamtą ir savo aplinką, gebėjimų, kurie padėtų pažinti pasaulį, ir išsiugdytų vertybines nuostatas.“

Kalbant apie meninį vaiko ugdymą, bendrosiose programose teigiama, jog „meninis ugdymas reikalingas kiekvienam žmogui. Meninio ugdymo procese veiksmingai ir harmoningai

ugdoma visa žmogaus asmenybė – kūrybinės, intelektinės, emocinės, fizinės jo galios, verbalinės ir neverbalinės raiškos gebėjimai, vertybinių nuostatų sistema, todėl galima iš esmės padidinti asmens dalyvavimo įvairioje socialinėje bei kultūrinėje veikloje galimybes.“ <...>, „pagrindinis šokio dalyko pradinėje mokykloje tikslas – padėti vaikui atrasti ir išplėtoti savo kūrybines galias, gebėjimą reikštis šokio priemonėmis puoselėjant vaiko individualumą bei socialumą“ (2003, p. 588).

Manytume, palyginus abiejų dalykų tikslus, galima daryti prielaidą, kad jų ugdymo turinį tikslinga integruoti, t. y. įgytas žinias pasaulio pažinimo pamokose sėkmingai galima panaudoti šokio pamokose, skatinant vaikų raišką, drauge padedant vaikui susidaryti vienodą vertybinių nuostatų sistemą.

Žvelgiant į choreografijos ugdymo turinį, aiškiai matoma terpė pasaulio pažinimo ugdymo turinio integracijai. Tai – sumanymų, minčių, jausmų perteikimas, įvairių vaizdinių (gamtos reiškinių, kalendorinių švenčių ir kitos mokomosios medžiagos) perteikimas, improvizuojant šokio judesiais pavieniui, poroje ar grupėje. Tam puikiai talkina temos (iš pasaulio pažinimo dalyko ugdymo turinio), susijusios su mūsų aplinkos augalais ir gyvūnais, metų laikais, žmogaus santykiu su gamta, Saule, jos planetomis ir pan.

Taigi galima teigti, kad choreografijos ir gamtamokslinio ugdymo turinys ne tik sudaro galimybes šiuos dalykus integruoti, bet ir skatina tai daryti. Tam, be abejonės, reikia geranoriško mokytojų bendradarbiavimo, efektyvių mokymo metodų bei temų, integruojančių mokomųjų dalykų turinį.

Gamtos ir choreografijos dalykų turinio integravimo galimybės pradinėse klasėse

Vaikas neatsiejamas nuo tėviškės, nes kiekvienas jos simbolis – ąžuolas, berželis, gyvulėlis, kalva, kelio vingis – veikia jo emocijas ir protą. Žemės darbai, cikliškai vykstantys gamtoje, ne tik padeda vaikui pažinti metų laikus, bet ir pratina jį prie oro temperatūros pokyčių bei kitų įvairių gyvenimo sąlygų. Apie visa tai vaikas sužino ir pasaulio pažinimo pamokose. Ieškant bendrų temų integruotam gamtamoksliniam ir choreografijos ugdymui, buvo išnagrinėtos 1–4 klasėje siūlomos pasaulio pažinimo vadovėlių turinio temos ir bandyta jas integruoti į choreografijos pamokų turinį. Tuo tikslu buvo taikyti aktyvaus mokymosi metodai: pantomima, improvizacija, judesiais perteikiant įvairius charakterius, imituojuant gyvūnų, žvėrių, paukščių judesius, žaidžiant siužetinius ir imitacinius žaidimus, imituojuant darbo ir buities veiksmus. Gamtamokslinio ugdymo ir choreografijos pamokų turinio integravimo variantai pateikiami 1–4 lentelėse.

1 lentelė

Gamtamokslinio ugdymo ir choreografijos pamokų turinio integravimas 1 klasėje

Pasaulio pažinimo temos	Choreografijos pamokos turinys		
	Pažinimas	Kūryba	Atlikimas
Susipažinimas	Pokalbis, kaip galima susipažinti. Vaikų pasakojimai apie save	Kiekvienas sugalvoja savo prisistatymo būdą	Žaidimas „Mes susėdome ratu“
Aš jau didelis – einu į mokyklą	Pokalbis su mokiniais apie veiklą salėje		Lietuvių sceninio šokio žingsniai: paprastasis, aukštas paprastasis, pristatomasis, tūpsnis, stiebsnis, liaunas bėgamasis ir t.t.

Mes augame ir keičiamės	Pasakojimas apie žmogaus amžiaus tarpsnius, apie tai, kaip iš sėklos užauga augalas ir subrandina vaisius	Sugalvoti judesius, apibūdinančius žmogų skirtingais amžiaus tarpsniais	Lietuvių tautinio šokio žingsniais pavaizduoti, kaip augalas auga. Šokis „Aguonėlė“
Kelias į mokyklą		Grupėse kuria choreografinį pasakojimą apie kelią į mokyklą	Pramankštoje lietuvių sceninio šokio žingsniais pavaizduoti kelią į mokyklą. Rateliai: „Prašom, prašom“, „Tik, tik, tik“
Mokomės visur ir visada	Analizuoti, kada ir kaip galime mokytis	Kūrybinė užduotis porose: „Veidrodis“ (vaizduoti paukščius, gyvūnus augalus)	Lietuvių sceninio šokio žingsniai: liuksniai, stryksniai, paprastųjų žingsnių grupė, bėgamųjų žingsnių grupė; susikabinimai: paprastai žemai, paprastai pečių aukštyje, per liemenį, šaudykle
Mūsų mokykla	Pokalbis su vaikais apie mokykloje dirbančius žmones	Individuali kūrybinė užduotis: šokio judesiais išreikšti mokykloje dirbančių žmonių veiklą	Pratimai judesių koordinacijai ir orientacijai lavinti
Klasės tvarka	Sukurti taisykles, kurių privaloma laikytis choreografijos pamokose		Pakartoti išmokus žingsnius. Lietuvių sceninio šokio figūros: eilės, ratas, vainikėlis, kamuolio sukimas
Kaip mes elgiamės ne mokykloje?	Aptarti su vaikais, kaip reikia elgtis balete, koncerte, teatre ir pan.	Kūrybinė užduotis grupėms: šokti pagal piešinius, kuriuose pavaizduota tam tikra situacija	Pratimai koordinacijai ir orientacijai lavinti
Prie ąžuolo	Aptarti, kaip audros metu atrodo medžiai, krūmai, žolė	Kūrybinė užduotis: augalų šokis audroje	Lietuvių sceninio šokio žingsniai: pritupiamasis, stangrus paprastasis, šoninis, dvigubasis, svyravimas
Mūsų ūkis	Tyrinėti gyvulių ir paukščių judesius, aptarti charakteringus bruožus	Pavaizduoti judesiais įvairių naminių gyvulių ir paukščių judesius	Rateliai: „Kac kac, kačiukai“, „Ganiau, ganiau avelės“, „Ėjo jaučiai badynių“
Visi ruošiasi žiemai		Sukurti snaigių šokį grupėse	Pramankštoje vaizduoti tai, ką galima daryti žiemą. Rateliai: „Važiuoj Kalėdos“, „Jievaro tiltas“ ir kt.
Mes esame kartu	Aptarti, kaip reikia bendrauti su šokio partneriu, kaip geriau veikti drauge	Bendra kūrybinė užduotis: „Džiaugsmo šokis“ (vienas kitam padeda sugalvoti šokio žingsnius)	Ratelis „Šitam dideliame būry“
Metų laikai	Pokalbis-diskusija „Keturi metų laikai“	Šokių judesiais išreikšti metų laikų išskirtinius bruožus	Metų laikus charektizuojantys rateliai: <ul style="list-style-type: none"> • žiemos – „Sukas, sukas ratai“; • pavasario – „Ateis pavasarėlis“; • vasaros – „Kupolio rožė“; • rudens – „Tekėk, saulele“
Visiems reikia namų	Pokalbis „Kam mums reikia namų?“		Pratimai judesių koordinacijai lavinti: „Kur kas gyvena?“, rateliai: „Pelėda“, „Sėdi meška“

Šeima	Vaikai aptaria savo šeimų sudėtį	Surengti šeimų nuotraukų ir vaikų piešinių parodą	Šeimos šventė „Graži mūsų šeimynėlė“. Pašokti išmoktus šokius, kartu su šeimos nariais šokti ratelį „Graži mūsų šeimynėlė“
Aš – žmogus	Supažindinti su pagrindinėmis žmogaus kūno dalimis, jų funkcijomis	Kūrybinė užduotis poroms „Prieš veidrodi“	Pramankštos metu daryti pratimus atskiroms kūno dalims; pakartoti lietuvių sceninio šokio žingsnius
Žiema, žiema, bėk iš kiemo	Pokalbis apie Užgavėnes	Kūrybinė užduotis „Paukščiai grįžta“	Rateliai „Čigonėlis“, „Laduto, laduto“
Darbai dabar ir seniau	Diskusija apie senovės ir dabarties darbus		Rateliai: „Vyža“, „Pasėjau linelius“, „Audėjėlė“, „Šiaučius“
Šeimos šventės	Supažindinti su senovės lietuvių šeimos švenčių tradicijomis	Sukurti gimtadienio šokį	Šeimos švenčių šokiai: <ul style="list-style-type: none"> • adventas – „Važiuj Kalėdos“; • Velykos – „Grūšėlė“
Pasaulis, kuriame gyvename	Pokalbis apie pasaulio tautas, jų įvairovę		Supažindinti su pasaulio tautų šokiais
Pražydo, pasklido žiedai po laukus	Pasiūlyti per vasaros atostogas paklausti senelių apie kokį nors jų krašto šokį, ratelį, žaidimą	Kūrybinio šokio užduotis grupėse „Vasarėlės ilgai laukėm“	Pramankštoje šokio judesiais vaizduoti vasarą; ratelis „Gėlės žydi“

2 lentelė

Gamtamokslinio ugdymo ir choreografijos pamokų turinio integravimas 2 klasėje

Tema pagal pasaulio pažinimo vadovėlį	Choreografijos pamokos turinys		
	Pažinimas	Kūryba	Atlikimas
Aš ir mano draugai	Stebėti klasės draugų išvaizdą, judesius, elgesį	Pristatyti savo klasės draugą šokio judesiais	Ratelis „Aš dailus bernelis“
Taisyklės, kurių laikomasi	Prisiminti ir patobulinti taisyklės choreografijos pamokose	Sukurti sutartinius ženklus, kurie naudojami per pamokas	Pakartoti išmoktus lietuvių sceninio šokio žingsnius. Lietuvių sceninio šokio žingsniai: trižingsnis, kubilo, polkos. Susikabinimai: parankėmis, krepšeliu priekyje, ranka ant peties; šokio figūros: virtinė, vora, pusratis, žvaigždutė
Noriu būti toks, koks esu	Pokalbis apie savęs pažinimą	Rasti lietuvių sceninio šokio žingsnį, kuris išreikštų vaiko charakterį	Pakartoti lietuvių sceninio šokio žingsnius ir susikabinimus
Kaip žmonės prisitaiko prie aplinkos	Pokalbis, ką žmogus gali ir turi daryti, atsidūręs tam tikroje aplinkoje	Šokti pagal įvairaus žanro muziką, įsivaizduojant save netikėtoje aplinkoje	Pramankštoje sekti pasaką, kurios metu vaikai patenka į mišką, vandenį, gatvę, sporto salę ir pan.

Kaimynai. Kaimynystė	Aptarti Lietuvos kaimyninių šalių tautinius kostiumus		Supažindinti su kaimyninių šalių šokiais, aptarti ypatumus
Mokomės vieni iš kitų	Diskusija „Ko galime išmokti iš gamtos?“	Atliekama kūrybinė užduotis „Mes drauge“: kiekvienas mokinys sugalvoja judesį pagal skambančią muziką, po to visų mokinių judesiai jungiami į bendrą veiksmą	
Iš šeimos albumo	Vaikai atsineša nuotraukų ir papasakoja, kokie šeimos įvykiai jose užfiksuoti	Pritaikius lietuvių sceninio šokio žingsnius, pavaizduoti savo šeimos narius	Ratelis „Vai išeiki, oželi“
Vasaros darbai	Pokalbis apie darbus, kurie atliekami vasarą	Šokti pagal paveikslėlius, kuriuose pavaizduoti įvairūs vasaros darbai	Šokti ratelius: <ul style="list-style-type: none"> • šienapjūtė – „Pasėjau dobilą“, „Pjoviau šieną“; • rugiapjūtė – „Rugeliai“, „Kirtėjų šokis“
Vasaros įspūdžiai	Vaikų pasakojimai apie praleistą vasarą	Kūrybinis darbas „Aš prisimenu vasarą...“	Pramankštoje imituoti tai, ką galima daryti vasarą
Kurias šventes švenčiame kartu?	Pokalbis apie Rasos šventės tradicijas ir papročius		Žaidimai: „Kupolio rožė“, „Pampiljonas“
Darže		Sukurti choreografinę miniatiūrą apie pasirinktą daržovę	Pramankštoje, sekant pasaką „Aš į daržą nuėjau...“, imituoti daržoves, jų galimus judesius
Mano augintiniai	Vaikai atsineša savo augintinių nuotraukas ir apie juos papasakoja	Šokio žingsniais pristatyti savo augintinį, jo judesių, charakterio ypatumus	Ratelis „Katinėlis“
Linai	Pokalbis-diskusija apie linus, jų reikšmę žmogaus gyvenime		Rateliai: „Aš pasėjau žalią liną“, „Va taip sėjau linelius“, „Jūsų linai dar nesėti“.
Varliukų lopšys		Šokti kūrybinį šokį „Varlytė“	Pakartoti lietuvių sceninio šokio žingsnius
Kaip aš judu?	Pokalbis apie kūno laikyseną, judesio ir sceninę kultūrą	Kūrybinė užduotis grupėse: sujungus kelis žingsnius, sukurti savitą žingsnių derinį	Šokti lietuvių sceninio šokio žingsnius ir juos įvardyti.
Diena ir naktis	Pokalbis, kuo skiriasi diena nuo nakties	Vaizduoti judėjimą įvairiu paros laiku	Pramankštoje vaizduoti įvairius darbus, atliekamus skirtingu paros laiku. Žaidimas „Diena – naktis“
Juda kas gyvas	Pasakojimas apie judėjimo svarbą žmogaus sveikatai	Kūrybinė užduotis: pavaizduoti pasirinkto subjekto judesius	Pratimai judesių koordinacijai ir orientacijai erdvėje

Gamtamokslinio ugdymo ir choreografijos pamokų turinio integravimas 3 klasėje

Pasaulio pažinimo temos	Choreografijos pamokos turinys		
	Pažinimas	Kūryba	Atlikimas
Kaimo (miestelio, miesto) bendruomenė	Pasakojimas, kokios institucijos turi būti bendruomenėje, kas ir už ką atsakingas		Pramankštoje „aplankyti“ įvairias bendruomenės įstaigas. Pakartoti lietuvių sceninio šokio žingsnius
Gyvūnų bendruomenės	Diskusija, kuo skiriasi gyvūnų ir žmonių bendruomenės	Kūrybinė užduotis: šokio judesiais pavaizduoti kokią nors bendruomenę, jos gyvenimą	Rateliai: „Žvirblis“, „Garnys, garnys“, „Šarkelė šoka“
Mokomės džiaugtis ir liūdėti	Aptarti žmogaus emocines būsenas	Kūrybinė užduotis: pagal paveikslėlius pavaizduoti įvairias emocijas;	Atlikti lietuvių liaudies sceninio šokio žingsnius, pritaikius jiems įvairias emocijas atspindinčią muziką
Kiekvienas savo laimės kalvis	Diskusija „Nuo ko priklauso mano svajonių išsipildymas“	Individuali užduotis, šokio judesiais sukurti savo svajonę	Rateliai: „Čioldė rioldė“, „Škaika“
Gyvename ne vieni	Aptarti, kaip bendrauti su šokio partneriu ir kitais grupės nariais, kaip geriau veikti drauge	Kūrybinė užduotis grupėse: šokti pagal įvairią muziką; judėti stovint vienam priešais kitą porose	Sekti pasaką „Kas šalia mūsų“; Ratelis „Šoks tėvelis“
Saugokime savo atmintį	Pasakojimas apie žemaičių (ar kito regiono) papročius ir tradicijas		1–2 šokių rateliai, charakterizuojantys tam tikro regiono papročius ir tradicijas
Žemdirbystė ir gyvulininkystė	Pokalbis ir diskusija apie žemės ūkio darbus, gyvulininkystę		Šokiai-rateliai, charakterizuojantys žemdirbystės ir gyvulininkystės veiklą: <ul style="list-style-type: none"> • arimą ir sėją – „Dirvonus ariau“, „Kubilas“, „Aviža“; • ganiavą – „Ėjo jaučiai badynių“, „Vyža“, „Kai aš mažas buvau“
Bitininkystė. Bitės	Pokalbis apie bites	Kūrybinė užduotis: sukurti grupėse choreografinės miniatiūras tema „Bitelė“	Rateliai: „Bitutė“, „Bitelė grikis“
Medžioklė	Pokalbis apie medžioklę senovėje. Diskusija, kodėl žmonės medžiodavo anksčiau ir kodėl medžioja šiandien		Pramankštoje imituoti medžioklę. Rateliai: „Unčių tupi trys pulkeliai“, „Kiškiai“ ir kt.
Miške	Pokalbis apie dieną, praleistą miške	Individuali kūrybinė užduotis: pavaizduoti šokio judesiais pasirinktą miško žvėrį ar paukštį	Rateliai: „Sėdi meška“, „Pelėda“

Žvejyba	Pokalbis apie žvejybą seniau ir dabar	Sukurti choreografinę pasaką apie žveją	Rateliai „Mano tėvas žvejas“, „Upytėlė“
Kalvis	Pokalbis apie kalvystę: kodėl senovėje kalvis buvo itin gerbiamas kaimo gyventojas? Koks požiūris į jį šiandien?		Pakartoti lietuvių sceninio šokio žingsnius. Rateliai „Mano tėvelis buvo kalvelis“, „Kalveli, meistreli“
Amatą turėsi – bėdos neregėsi	Diskusija apie amatų rūšis	Kūrybinė užduotis: šokio judesiais pavaizduoti įvairius amatus	Ratelis „Amatininkai“
Puodžius	Pasakojimas apie puodžiaus darbą	Kūrybinė užduotis: pavaizduoti puodo žiedimą	Pratimai judesių koordinacijai ir orientacijai lavinti
Staliai, dailidės, medžio drožėjai	Aptarti šių profesijų ypatumus	Kūrybinė užduotis: šokio judesiais užminti mįslę	Pramankštoje pavaizduoti, kaip padaromas stalas, t.y. kirsti medį, obliuoti jį ir pan.
Užsieniečiai	Pokalbis apie tai, ką mes vadiname užsieniečiais, kuo skiriamės nuo kitų tautų gyventojų	Surengti piešinių parodą „Mes – lietuviai“	Supažindinti su pasaulio tautų šokiais; Pakartoti išmokus lietuvių liaudies ratelius-šokius

4 lentelė

Gamtamokslinio ugdymo ir choreografijos pamokų turinio integravimas 4 klasėje

Pasaulio pažinimo temos	Choreografijos pamokos turinys		
	Pažinimas	Kūryba	Atlikimas
Kelionės aprašymas	Pokalbis apie išpūdžius, patirtus einant į mokyklą	Šokio judesiais parodyti savo kelionę pas močiutę, draugą ir pan.	Pramankštoje pasakoti apie kelionę į mokyklą ir iš jos. Šokti lietuvių sceninio šokio žingsnius
Ar pažįsti savo kūną?	Pasakojimas, kokias kūno dalis turi žmogus, kokias traumas žmogus gali patirti ir kaip to išvengti	Kūrybinė užduotis „Juda juda visas kūnas“	Pramankštoje daryti pratimus atskiroms kūno dalims, pratimus, skirtus judesių koordinacijai ir orientacijai erdvėje ugdyti
Nuo sėklos iki ... sėklos	Pasakojimas, kaip auga augalas	Kūrybinė užduotis: sukurti choreografinę miniatiūrą pagal pasirinktą augalą	Šokis „Aguonėlė“
Vaisiuose bręsta sėklos	Diskusija apie nenutrūkstamą „gyvybės ratą“	Kūrybinė užduotis: grupėse pavaizduoti augalo „gyvybės ratą“	Kartoti išmokus šokius, atskirus judesius

Kiekvienam – sava aplinka	Pokalbis, kokioje aplinkoje ir kas gyvena	Šokio žingsniais ir pantomima pavaizduoti, kas ir kur gyvena (gyvūnai, paukščiai, žmonės)	Pramankštoje „atsidurti“ įvairioje aplinkoje
Ežys	Aptarti ežio ypatumus: gyvenimo būdą, eiseną ir pan.	Sukurti šokį apie ežį	
Skrajoklės kregždutės	Aptarti kregždžių ypatumus	Grupėse sukurti trumpą šokį „Skrajoklės kregždutės“	Pramankštoje imituoti kregždės gyvenimą: skridimą, lesimą ir pan.
Ženklų kalba	Pasakojimas apie kūno ženklus, skirtus įvairiems žymėjimams	Kūrybinė užduotis: porose judesiais pavaizduoti įvairius ženklus oro permainoms žymėti	Pakartoti lietuvių sceninio šokio žingsnius, išmoktus šokius bei ratelius

Tikslinga, kad mokytojas kiekvienai integruotai temai parinktų įvairiausių užduočių, atliekant jas skirtingais būdais. Neįprasti, kūrybiški mokymo metodai pagyvins pamoką, padarys ją įdomią, suteiks vaikams žinių, gerų emocijų, kūrybinio džiaugsmo.

1–4 klasės pasaulio pažinimo dalyko turinio apžvalga leidžia teigti, kad beveik kiekvieną šio dalyko temą galima vienaip ar kitaip integruoti į choreografijos pamokų turinį. Beje, integruojant šiuos du dalykus, vaikas tarsi pasineria į naujo atrasto dalyko gelmę, ir pats pabūna ta gelme. Leisdami vaikui judesiu išreikšti tai, ką jis žino apie vieną ar kitą gamtos elementą, drauge sudarome jam galimybę susitapatinti su tuo gamtos elementu ir įkvėpti jam dvasią, suteikti žmogiškąjį pavidalą – su jausmais, išgyvenimais, naujais patyrimais.

Integracija suteikia galimybę ir kryptingam auklėjimo procesui. Tikėtina, kad per pasaulio pažinimo pamokas vaikas, sužinojęs, kiek laiko reikia užaugti medžiui, koks yra paukščio gyvenimo ritmas, choreografijos pamokose pamėgins visa tai pavaizduoti, t. y. pats bandys pavirsti medžiu ar paukščiu ir supras, kad pasaulis yra gyvas organizmas, jaučiantis įvairius poveikius.

Pedagoginės patirties apibendrinimas leidžia teigti, kad pasaulio pažinimo pamokose įgytas žinias mokytojai dažnai panaudoja choreografijos pamokose. Pasitelkę savo išradingumą ir fantaziją bei pritaikę įvairius mokymo metodus, mokytojai įvairiose pamokose dalyse panaudoja žinias apie mūsų aplinką. Dažnai pramankštos ar ritmikos pratimus „įvelka“ į pasakos rūbą ir taip sukuria pamokoje puikią emocinę atmosferą. Nekyla abejonių, kurioje pamokoje vaikas jausis geriau: ar tokioje, kurioje mokytojas liepia iškėlus rankas aukštyn lenktis per liemenį kairėn ir dešinėn, ar tokioje, kur mokytojas, siūlydamas vaikams atlikti tą patį pratimą, paprašys jų pavaizduoti nuo vėjo siūbuojantį medį.

Improvizuojant, perteikiant įvairius gamtos reiškinius judesiais, mokiniai gilina žinias apie aplinkinį pasaulį. Pavyzdžiui, norint pavaizduoti šunį ar medį, pirmiausia būtina žinoti, kaip jis atrodo, ką jis daro, kaip jį veikia aplinka ir pan.

Panaudojant įvairius ugdymo metodus, įvedant žaidimo elementus, imitaciją ir improvizaciją choreografijos pamokose, vaikui suteikiama galimybė pabūti gyvūnu, augalu, vėju, t. y. leidžiama pasijusti didžiulės gamtos dalele. Drauge ugdoma mokinių meninė raiška, skatinamas gamtos pažinimas, puoselėjamos dvasinės vertybės.

Išvados

1. Choreografijos ir gamtamokslinio ugdymo turinio integravimas skatina mokinių pažinimą, žinių pritaikymą praktinėje veikloje, kūrybą ir saviraišką.

2. Integruotos choreografijos ir pasaulio pažinimo pamokos sudaro galimybę:
- pasaulio pažinimo ugdymo turinį integruoti įvairiose choreografijos pamokos turinio dalyse;
  - pamokose taikyti tuos gamtos elementus, kurie yra vaiko aplinkoje: augalus, gyvūnus, vandens telkinius, gamtoje vykstančius reiškinius ir pan;
  - sukurti atitinkamą pamokos nuotaiką, leidžiančią vaikams jaustis saugiai ir atskleisti savo meninius gebėjimus;
  - siekti pamokų įvairovės, padedant vaikui geriau perimti naują patirtį ir visapusiškai plėtoti savo prigimtines galias.

Literatūra

- Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai. Priešmokyklinis, pradinis ir pagrindinis ugdymas* (2003). Vilnius.
- Bendrojo lavinimo mokyklos programos. Choreografija. I–XII klasei.* (1997). Vilnius.
- Jonyrienė V., Motiejūnienė E., Penkauskienė D. (1996). *Aš ir pasaulis 1 klasei*. Mokytojo knyga. Kaunas.
- Jonyrienė V. (1994). *Mūsų pasaulis 3 klasei*. Mokytojo knyga. Kaunas.
- Jonyrienė V. (2001). *Vienas pasaulis. 4 klasei*. Mokytojo knyga. Kaunas.
- Kievišas J., Gaučaitė R. (2000). *Vaiko veikla meninio ugdymo procese*. Šiauliai: ŠU leidykla.
- Klimienė J. (2001). *Žvilgsnis į integruotą mokymą. Pradinis ugdymas žengiant į III tūkstantmetį*. Mokslinė-metodinė konferencija, skirta pedagogikos fakulteto 40-mečiui. Šiauliai. P. 71–72.
- Lamanauskas V. (1996). Mokyklos siekis: integrali asmenybė. // *Mokykla*. Nr.2(597). P. 30–32.
- Laužikas J. (1993). *Pedagoginiai raštai*. Kaunas.

Summary

THE POSSIBILITIES OF THE INTEGRATION OF THE NATURE KNOWLEDGE INTO CHOREOGRAPHY CLASSES

Laimutė Bobrova, Jūratė Krenciūtė

It is presented the analysis of the choreography and the world knowledge education programmers, been looking for the integration possibilities for these subjects. It has been made the choreography's and the nature sciences' model for the integrated teaching. It is proved that the integrated choreography's and world knowledge lessons' content helps to create an emotionally positive environment in which the children discover their abilities for art, adopt the new experience, all round develop their skills, full safe.

The choreography lessons develop children's creative initiative, imagination, the ability to express the music in movements. A big importance have world knowledge classes connected with people's social relations, professional activity. The integration of different themes, using different methods, include getting theoretical knowledge, their practical application and self-expressiveness.

Key words: nature science education, integrations, choreography, world knowledge.

Laimutė Bobrova

Doctor of soc. sciences /education/,
Šiaulių universitetas, Edukologijos fakultetas,
P. Višinskio 25, LT-76351 Šiauliai, Lietuva
El. paštas: l-bobrova@hotmail.com

Jūratė Krenciūtė

Master of soc. sciences /education/,
Telšių Žemaitės gimnazija,
Šviesos g. 15, LT-5610 Telšiai, Lietuva
El. paštas: krencjurka@takas.lt